

نگرانی از پرشور برگزار شدن مراسم سوگواری سیدالشهدا؛ از رسانه تا امارت

دغدغه‌های مشترک حاکمان افغانستان و بی‌بی‌سی فارسی

اهمیت دارد، صرفاً جهت دادن به اخبار برای ایجاد نارضایتی است و برگزاری یا عدم برگزاری مراسم عزاداری محرم در ایران و افغانستان ذره‌ای برای مدیران تلویزیون سلطنتی انگلیس اهمیتی ندارد. این رسانه، سعی دارد جوی که در پاییز ۱۴۰۱ در ایران اتفاق افتاده را همچنان تداوم بخشیده و شکاف‌ها و اختلاف نظرهای موجود در جامعه را به عزاداری محرم بکشد تا از این طریق بتواند با ایجاد دودستگی، سکولاریسم را ترویج کرده و عزاداری محرم و شرکت در آن را امری مطلوب و خواست حکومت نشان دهد. اینها البته نشان می‌دهد این رسانه همچنان شناخت و نگاه دقیقی از جامعه ایران و عقاید و اعتقادات آنان ندارد. در نقطه مقابل، در مواجهه بی‌بی‌سی با عزاداری در افغانستان نیز این نکته صادق است. اعمال محدودیت و خواست طالبان در جهت اعمال برخی محدودیت‌ها در عزاداری محرم اگرچه امر خلاف واقعی نیست، اما بی‌بی‌سی با بزرگنمایی و برجسته‌سازی آن به دنبال تشدید دودستگی‌ها و التهابات موجود در افغانستان است. ایجاد تنش میان ایران و دولت طالبان می‌تواند دیگر هدفی باشد که بی‌بی‌سی از طریق پرداخت به چنین اخباری به دنبال آن است.

در اولین روزهای عزاداری دهه اول محرم بود که اخباری مبنی بر اعمال محدودیت‌های دولت طالبان برای برگزاری مراسم عزاداری در محرم منتشر شد. در بخشی از اعلامیه دولت طالبان آمده، شوهرها، شربتها و خیرات‌ها تنها در محل برگزاری مراسم باشد. امری که با واکنش علمای شیعه افغانستان نیز مواجه شد تا در مورد این اعمال محدودیت‌ها تجدید نظر صورت بگیرد. در این میان اما انتشار تصاویری مبنی بر پلمب برخی مغازه‌ها در کابل به خاطر نصب پرچم‌های عزاداری و برهم زدن مراسم عزاداری توسط طالبان با واکنش‌های زیادی همراه شد. از طرفی نیز انتشار برخی تصاویر از برگزاری عزاداری‌ها در شهرهای این کشور نشان می‌دهد محدودیت‌ها در تمام شهرهای افغانستان اعمال نشده و حتی در کابل نیز مراسم برگزار شده است. دولت طالبان ادعا می‌کند این اعمال محدودیت را به جهت تأمین امنیت بیشتر انجام می‌دهد. فارغ از اینکه اقدام دولت طالبان در جهت اعمال محدودیت‌ها در برگزاری مراسم عزاداری که با بهانه تأمین امنیت صورت می‌گیرد محکوم است اما نکته قابل توجه موضع گیری برخی رسانه‌های فارسی‌زبان درباره این محدودیت‌هاست. رسانه‌های فارسی‌زبان بی‌بی‌سی و اینترنشنال که از آغازین روزهای شروع ایام عزاداری محرم با راه انداختن پوشش‌هایی مثل «مشکی پوشیم» و حکومتی دانستن عزاداری‌های محرم و حاشیه‌سازی‌ها در این مراسم به دنبال کمزنگ کردن برگزاری مراسم عزاداری سیدالشهدا در ایران بودند، حالا اما اقدام دولت طالبان در اعمال محدودیت در برگزاری مراسم عزاداری محرم را محکوم کرده و با اعلام اینکه طالبان اساساً با تنوع مذهبی مشکل دارد، به پوشش اخبار در این راستا پرداخته‌اند. استاندارد دوگانه این رسانه‌ها در پوشش اخبار مربوط به عزاداری محرم در ایران و افغانستان این گزاره را اثبات می‌کند این رسانه‌ها اساساً اهمیتی به اعتقادات مذهبی مردم نمی‌دهند و تنها به دنبال سوءاستفاده از وقایع در جهت تحقق اهداف خود هستند.

فریب رسانه‌های اینترنت‌نشان در برگزاری عزاداری محرم در ایران و افغانستان

اعمال محدودیت‌ها در عزاداری به دلیل تأمین امنیت در کابل یک بهانه است» این واکنش رسانه ضدایرانی اینترنت‌نشان نسبت به برخی اعمال محدودیت‌ها در برگزاری عزاداری محرم توسط طالبان است. این رسانه ضمن محکوم کردن اقدام طالبان، به بیان این نکته نیز می‌پردازد که آنها با تنوع مذهبی مشکل دارند. حال در نقطه مقابل نحو مواجهه این رسانه با برگزاری عزاداری محرم در ایران نیز قابل توجه است. اینترنت‌نشان همزمان با آغاز ایام عزاداری با بیان اینکه حکومت مردم را مجبور می‌کند تا رنگ مشکی بپوشند، از مردم دعوت می‌کرد تا در این ایام لباس سفید به تن کنند. از طرفی نیز با خرافاتی خواندن برخی اعتقادات مردم در عزاداری سیدالشهدا، ادعا می‌کرد شاعر عزاداری برای امام حسین مقدس نیست. این رسانه از زبان کارشناسان خود این نکته را مورد تأکید قرار می‌داد که تشیع باید به عنوان مذهب رسمی ایران کنار گذاشته شود. تمسخر و خرافاتی دانستن اعتقادات مذهبی مردم در این رسانه تنها اقدام آنها درباره برگزاری عزاداری‌ها در ماه محرم به شمار نمی‌رود. اینترنت‌نشان سعی می‌کند با استفاده از آنچه در پاییز ۱۴۰۱ اتفاق افتاد، دعوت به حضور بدون حجاب در مراسم عزاداری و شعار دادن در این اجتماعات را تبلیغ کند. امری که نشان می‌دهد این رسانه به دنبال ایجاد دودستگی و اختلاف در جامعه ایرانی به بهانه برگزاری مراسم است. از طرف دیگر نیز با انتشار برخی اخبار به دنبال القای این امر است که برگزاری مراسم عزاداری سیدالشهدا امری حکومتی است. در واقعیت اما آنچه اتفاق افتاد، بار دیگر ثابت کرد که این رسانه شناخت درستی از عقاید و اعتقادات مردم ایران ندارد. این رسانه در ادامه و بعد از اینکه در کمزنگ کردن برگزاری ایام عزاداری محرم موفق نبود، تلاش کرد از ایام عزاداری محرم در راستای اهداف مورد نظر خود استفاده کرده و با انتشار تصاویر و فیلم‌هایی از برخی شخصیت‌ها و افراد مرتبط با وقایع پاییز ۱۴۰۱ در جریان برگزاری عزاداری‌ها به تولید محتوا در راستای اهداف خود پرداخته و عزاداری را نیز مصادره به مطلوب کند. با توجه به موضع گیری اینترنت‌نشان در ایام عزاداری در ایران و پرداخت این رسانه به اعمال محدودیت‌ها در مراسم عزاداری در افغانستان و محکوم کردن آن، سوالی که در این میان ایجاد می‌شود این است که چرا محدود کردن برگزاری عزاداری در افغانستان از جانب این رسانه امری محکوم است اما اینترنت‌نشان در نقطه مقابل و از آغاز ایام عزاداری به دنبال کمزنگ کردن این مناسک مذهبی در جامعه ایرانی بوده است. برخورد دوگانه اینترنت‌نشان در برگزاری عزاداری در ایران و افغانستان بار دیگر این گزاره را تثبیت می‌کند که این رسانه نه تنها شناختی از جامعه ایرانی نداشته بلکه در اشتباهی فاحش گامی به تمسخر این عقاید نیز می‌پردازد. این امر باعث می‌شود مخاطب متوجه این موضوع باشد که وقتی این شبکه رویکردی دوگانه را در مورد عزاداری‌ها در ایران و افغانستان در پیش گرفته، بیشتر از آنکه به دنبال گرفتن موضعی درست در قبال این وقایع باشد به دنبال فریب مخاطب است.

آیا آیین‌های محرمی در افغانستان به سرنوشت تحصیل و کارزنان دچار می‌شود؟

محرم و آیین‌های عزاداری حسینی در افغانستان امسال در حال و هوایی کاملاً متفاوت از سال‌ها و شاید دهه‌های اخیر برگزار گردید. عزاداران حسینی در سراسر این کشور مانند گذشته مراسم باشکوه و پرشوری برگزار کردند که بازتاب آن را می‌توان در اخبار و تصاویر رسانه‌های جمعی و شبکه‌های اجتماعی مشاهده کرد. اما در کنار همه اینها، صحنه‌های دیگری هم در همین منابع انعکاس یافت که بعضاً تکان دهنده و در تاریخ چند دهه اخیر افغانستان بی‌سابقه بود. تصاویر و فیلم‌هایی که از تعقیب و گریز مأموران طالبان و بعضاً زدوخوردها آنها با عزاداران حسینی، حمله نیروهای امارت اسلامی به موبک‌های خیابانی شیعیان و درهم ریختن نذورات و همچنین پلمپ مغازه‌ها و بازداشت برخی مغازه‌داران حکایت داشت. در حالی که به نظر می‌رسد این رخدادها برای نسل جوان شیعیان افغانستان کاملاً تازگی داشته و به تهبیح آنها منجر شده بود، این وقایع برای ریش سفیدان و استخوان ترکانده‌های جامعه تشیع این کشور به نوعی یادآوری و تکرار صحنه‌هایی بود که با خودشان در جوانی آن را تجربه کرده یا نقل قول‌ها از آن را از پدرشان شنیده بودند. در واقع آنها نگران تکرار آن وقایع تاریخی و روند بازگشت اجباری عزاداری‌ها و آیین‌های محرمی به پستوها و زیرزمین‌های منازل و حسینیه‌ها بودند. اما مقامات امارت اسلامی طالبان در برابر این رخدادها حکایت خودشان را بازگو می‌کنند. آنها بیش از همه دو عامل را در وقوع این رخدادها بی‌سابقه موثر می‌دانند؛ اول بحث تأمین امنیت و نگرانی‌هایی که نسبت به کنترل‌های امنیتی در صفوف عزاداران حسینی وجود داشته است و دوم استناد به توافقی که میان امارت اسلامی و علمای تشیع در مورد چگونگی برگزاری آیین‌ها و مراسم‌های محرم انجام گرفته و به زعم آنها از سوی عزاداران نقض شده بود. اکنون با وارد شدن به جزئیات بیشتری از این دو محور مورد تأکید طالبان، شاید بتوان به روشن شدن هرچه بیشتر ابعاد این ماجرا کمک کرد. بحث تأمین امنیت و جلوگیری از رخدادهای امنیتی مهم‌ترین محوری است که مقامات طالبان با استناد به آن محدودیت‌هایی را برای مراسم عزاداری محرم امسال اعلام و اعمال کرده‌اند. البته در این رابطه دو نکته قابل تأمل وجود دارد. نخست اینکه در سال قبل و در شرایطی که امارت اسلامی طالبان اولین سال حکومت خود را سپری می‌کرد، نه از بحث امنیت و چالش‌های امنیتی خبری بود و نه طالبان به این بهانه محدودیت‌هایی را بر شیعیان تحمیل کردند. در مقابل آنها در آن هنگام تأکید داشتند که امارت اسلامی در برقراری و تأمین امنیت در سراسر افغانستان کاملاً موفق بوده و شیعیان برخلاف گذشته در پناه حکومت آنها می‌توانند با خاطری آسوده مراسم خود را بجا آورند. حال سوال این است که در فاصله یک سال گذشته تاکنون آیا اتفاق خاصی رخ داده که بحث امنیت برای طالبان اهمیت یافته و ظاهراً به مهم‌ترین دغدغه آنها تبدیل شده است؟ تثبیت نظام امارت اسلامی طالبان و وضعیت امنیتی کشور طی یک‌سال گذشته پاسخ روشنی به این سوال است. از سوی دیگر اعلام نوع محدودیت‌های اعمال شده برای عزاداران

محرم و آیین‌های عزاداری حسینی در افغانستان امسال در حال و هوایی کاملاً متفاوت از سال‌ها و شاید دهه‌های اخیر برگزار گردید. عزاداران حسینی در سراسر این کشور مانند گذشته مراسم باشکوه و پرشوری برگزار کردند که بازتاب آن را می‌توان در اخبار و تصاویر رسانه‌های جمعی و شبکه‌های اجتماعی مشاهده کرد. اما در کنار همه اینها، صحنه‌های دیگری هم در همین منابع انعکاس یافت که بعضاً تکان دهنده و در تاریخ چند دهه اخیر افغانستان بی‌سابقه بود. تصاویر و فیلم‌هایی که از تعقیب و گریز مأموران طالبان و بعضاً زدوخوردها آنها با عزاداران حسینی، حمله نیروهای امارت اسلامی به موبک‌های خیابانی شیعیان و درهم ریختن نذورات و همچنین پلمپ مغازه‌ها و بازداشت برخی مغازه‌داران حکایت داشت. در حالی که به نظر می‌رسد این رخدادها برای نسل جوان شیعیان افغانستان کاملاً تازگی داشته و به تهبیح آنها منجر شده بود، این وقایع برای ریش سفیدان و استخوان ترکانده‌های جامعه تشیع این کشور به نوعی یادآوری و تکرار صحنه‌هایی بود که با خودشان در جوانی آن را تجربه کرده یا نقل قول‌ها از آن را از پدرشان شنیده بودند. در واقع آنها نگران تکرار آن وقایع تاریخی و روند بازگشت اجباری عزاداری‌ها و آیین‌های محرمی به پستوها و زیرزمین‌های منازل و حسینیه‌ها بودند. اما مقامات امارت اسلامی طالبان در برابر این رخدادها حکایت خودشان را بازگو می‌کنند. آنها بیش از همه دو عامل را در وقوع این رخدادها بی‌سابقه موثر می‌دانند؛ اول بحث تأمین امنیت و نگرانی‌هایی که نسبت به کنترل‌های امنیتی در صفوف عزاداران حسینی وجود داشته است و دوم استناد به توافقی که میان امارت اسلامی و علمای تشیع در مورد چگونگی برگزاری آیین‌ها و مراسم‌های محرم انجام گرفته و به زعم آنها از سوی عزاداران نقض شده بود. اکنون با وارد شدن به جزئیات بیشتری از این دو محور مورد تأکید طالبان، شاید بتوان به روشن شدن هرچه بیشتر ابعاد این ماجرا کمک کرد. بحث تأمین امنیت و جلوگیری از رخدادهای امنیتی مهم‌ترین محوری است که مقامات طالبان با استناد به آن محدودیت‌هایی را برای مراسم عزاداری محرم امسال اعلام و اعمال کرده‌اند. البته در این رابطه دو نکته قابل تأمل وجود دارد. نخست اینکه در سال قبل و در شرایطی که امارت اسلامی طالبان اولین سال حکومت خود را سپری می‌کرد، نه از بحث امنیت و چالش‌های امنیتی خبری بود و نه طالبان به این بهانه محدودیت‌هایی را بر شیعیان تحمیل کردند. در مقابل آنها در آن هنگام تأکید داشتند که امارت اسلامی در برقراری و تأمین امنیت در سراسر افغانستان کاملاً موفق بوده و شیعیان برخلاف گذشته در پناه حکومت آنها می‌توانند با خاطری آسوده مراسم خود را بجا آورند. حال سوال این است که در فاصله یک سال گذشته تاکنون آیا اتفاق خاصی رخ داده که بحث امنیت برای طالبان اهمیت یافته و ظاهراً به مهم‌ترین دغدغه آنها تبدیل شده است؟ تثبیت نظام امارت اسلامی طالبان و وضعیت امنیتی کشور طی یک‌سال گذشته پاسخ روشنی به این سوال است. از سوی دیگر اعلام نوع محدودیت‌های اعمال شده برای عزاداران

میراحمد رضا مشرف

پژوهشگر حوزه بین‌الملل

برخورد دوگانه بی‌بی‌سی فارسی با برگزاری عزاداری محرم در ایران و افغانستان

طالبان با خشونت مراسم عزاداری شیعیان را برهم زده؛ این تیر خبری در رابطه با آنچه در عزاداری محرم در کابل اتفاق افتاده را رسانه فارسی‌زبان بی‌بی‌سی منتشر کرده است. از آغاز روزهای ماه محرم و شروع دهه اول عزاداری سیدالشهدا، اخباری مبنی بر اعمال محدودیت‌های طالبان بر عزاداری شیعیان در برخی نقاط افغانستان منتشر شده است. فارغ از آنچه اتفاق افتاده، اما نحوه پوشش اخبار برگزاری عزاداری‌ها در افغانستان در بی‌بی‌سی فارسی قابل توجه است. بی‌بی‌سی ضمن انتشار تصاویری از پلمب برخی مغازه‌ها در کابل به خاطر نصب پرچم‌های عزاداری نوشت: «شیعیان چند روز پیش با امضای اوضاعاً طالبان خواستند محدودیت‌های برپایی مراسم مذهبی در مساجد را بردارند، طالبان اما گفته که آزادی افغان‌های اهل تشیع در برگزاری مراسم محرم پایرجاست و هدف از محدودیت‌های به‌میان آمده تأمین امنیت است.» بی‌بی‌سی در ادامه اقدام به منتشر کردن واکنش برخی از علمای شیعه در رابطه با این اعمال محدودیت پرداخته و نوشته: «روحانی نافذ شیعه در کابل گفت به محدودیت‌های طالبان در مورد عزاداری محرم گوش ندهید.» خیر قطع اینترنت در روز دهم محرم در کابل نیز از جمله اخباری بود که این رسانه به آن پرداخته بود: «همزمان با روز دهم محرم، عاشورا در کابل شبکه‌های مخابراتی غیرفعال شده‌اند؛ این در حالی است که حساب‌های کاربری ادارات حکومتی همچنان به‌روزرسانی می‌شود.» بی‌بی‌سی فارسی البته در حالی نگران برگزاری عزاداری‌ها در محرم در این کشور شده و نسبت به آن واکنش نشان می‌دهد که در نقطه مقابل و در ایران به روش‌های مختلف به دنبال کمزنگ کردن عزاداری‌ها، حاشیه‌سازی و ایجاد شکاف میان مردم از این طریق است. این رسانه اگرچه تلاش می‌کند اعمال برخی محدودیت‌ها برای برگزاری عزاداری در افغانستان توسط طالبان را محکوم کند اما در مورد ایران کاملاً معکوس عمل کرده و وانمود می‌کند برگزاری مراسم عزاداری محرم امری حکومتی بوده و به همین جهت به برجسته کردن حواشی شکاف‌ها پرداخته و در مورد اینکه مردم در محرم امسال سیاه نمی‌پوشند رویبافی می‌کند. برخورد دوگانه بی‌بی‌سی این سوال را ایجاد می‌کند که چرا

عزاداری را محکوم می‌کند اما برگزاری عزاداری محرم در ایران را امری حکومتی تلقی کرده و به نوعی قصد دارد وانمود کند مردم

این رسانه در مواجهه با برگزاری مراسم عزاداری شیعیان در افغانستان، از شیعیان حمایت می‌کند و ممانعت از برگزاری

“

مضمون

@radiomazmoon

رادیومضمون

کاری از گروه پادکست‌های همیشه در میان

وروزنامه فرهیختگان

صدای نخبگان، نگاه جوانان FARHIKHTEGAN

روزنامه فرهیختگان WWW.FDN.IR

farhikhteganonline